

16.08.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**16 Ağustos 2023
Çarşamba**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

16 Ağustos 2023 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Dış Ticarete Teknik Düzenlemeler Yönetmeliği
- Toplum Yararına Programların Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 2023 Yılı Özel Eğitime İhtiyaç Duyan Bireylere Verilecek Eğitim Desteği Tutarlarına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Depremden Zarar Gören Su Ürünleri Yetiştiricilik İşletmelerinin Desteklenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2023/31)

"Tahıl Koridoru uzatılmazsa gıda fiyatları daha da artar"

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Başekonomisti Maximo Torero, önümüzdeki birkaç ayda gıda fiyatı değişikliklerinin çeşitli faktörlere bağlı olacağını, bunların başında ise Tahıl Koridoru ile ilgili gelişmelerin yer aldığını söyledi.

ELİF KARACA

BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Başekonomisti Maximo Torero gelecek aylarda küresel gıda fiyatlarının daha da yükselebileceğini söyledi. EKONOMİ gazetesine konuşan Torero, önümüzdeki birkaç aydaki gıda fiyatı değişikliklerinin, belirli sektörlerle ve çeşitli faktörlere bağlı olacağını söyledi. Tahıllarda fiyat dinamiklerinin başlıca üç faktöre bağlı olacağını belirten Torero, bunlardan ilkinin Karadeniz'den, özellikle Ukrayna ve Rusya'dan tahıl tedarikine bağlı olduğunu ifade etti. İkinci önemli faktörün Hindistan'ın Japonica pirincine uyguladığı ihracat kısıtlamalarıyla ilgili olduğuna dikkat çeken Torero, söz konusu kısıtlamaların ne kadar süreyle devam edeceğinin fiyat gelişmeleri açısından önemli olacağını altını çizdi. Son olarak El Nino ile ilgili durumun da fiyatlar için önemli bir parametre olacağını söyleyen Torero "Bu soruların hiçbirinin cevabını bilmemize imkan yok" dedi. Tahıl Koridoru'nun, devam eden istişareler ve müzakerelere rağmen belirsizliğini koruduğuna dikkat çeken Torero mevcut diğer tüm alternatiflerin Koridor'a kıyasla çok daha düşük kapasiteli ve yüksek maliyetli olduğunu söyledi. Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkede beslenmenin buğday tüketimine dayalı olduğunu hatırlatan Torero, ancak Türkiye'nin kendi başına önemli bir buğday üreticisi olduğunun altını çizdi.

Tahıl Koridoru'nun yeniden uzatılması yönünde temaslar devam ediyor. Koridorun kapalı kalması fiyatlara nasıl yansiyacak, alternatif güzergahlar konusunda ne düşünüyorsunuz?

- Karadeniz Tahıl Koridoru'nun devam etmesi gerekiyor. Anlaşmanın yenilenmesini sağlamak tüm taraflar için önemli. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri António Guterres'in de belirttiği gibi küresel gıda güvenliği ve küresel gıda fiyatlarında istikrar için devam etmeli. Rusya ve Ukrayna, dünyadaki en önemli tarımsal emtia ihracatçılarından.

Mevcut diğer tüm alternatifler çok daha düşük kapasiteli ve yüksek maliyetli. Alternatif güzergahlar, artan lojistik hizmetleri gerektirecek ve ilgili maliyetlerin uluslararası fiyatlar üzerinde etkisi olacaktır. Koridor'un devamı, istişareler ve müzakerelere rağmen belirsizliğini koruyor.

FAO'ya göre küresel buğday stokları konusunda endişe verici bir durum söz konusu mu?

- FAO'ya göre küresel buğday stokları açısından şu an için genel olarak endişe verici bir durum yok. Bununla birlikte, hükümetler pazarda belirsizliğe neden olabilecek ihracat yasakları ve diğer ticareti kısıtlayıcı önlemleri kullanmaktan her zaman kaçınmaya teşvik ediliyor.

Türkiye gibi buğday ve ekmek tüketiminin yüksek olduğu ülkelerin B Planı ne olmalı?

- Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu birçok ülkede beslenme buğday tüketimine dayalı, ancak Türkiye ortalama 19 milyon tondan fazla buğday üreten kendi başına önemli bir buğday üreticisi. Türkiye'nin ithal ettiği buğdayın büyük bir kısmı, öğütme kapasitesi sınırlı olan diğer ülkelere un, makarna ve bulgur olarak yeniden ihraç edilmektedir. Somali, Sudan, Yemen, Irak ve Suriye, Türkiye'den buğday ürünleri ithal eden ülkelerin başında yer alıyor. Tahıl fiyatlarının çok yükselmesi durumunda Türkiye daha az buğday ürünü ihraç edecek, bu da savunmasız birçok ülkede gıda güvenliği üzerinde ciddi etkiler yaratacaktır.

İklim değişikliği nedeniyle dünya tarihinin en sıcak günleri yaşanıyor. Bu durumun tarımsal üretim ve gıda fiyatlarına etkileri zamana mı yayılacak yoksa çok daha acil bir durumla mı karşı karşıyayız?

- İklim değişikliği ve değişen hava koşullarının tarımsal üretimin yanı sıra gıdanın işlenmesi ve taşınması üzerinde de etkileri olacaktır. Bazı coğrafi bölgeler tarımsal üretime karşı daha uygunsuz hale gelirken, diğer bazı bölgelerdeki ortam daha elverişli hale gelebilir. Genel olarak, anahtar kelime 'belirsizlik. Uyum ve hafifletme önlemlerini geliştirerek sektörün dayanıklılığını artırmak için çok sayıda devam eden çalışmamız bulunuyor.

Önümüzdeki aylarda daha yüksek gıda fiyatlarıyla karşı karşıya kalacak mıyız?

- FAO eğilimlere ve nihai etkilere bakar, fiyat tahmini yapmaz ama böyle bir olasılık var. Önümüzdeki birkaç aydaki gıda fiyatı değişiklikleri, belirli sektörlerle ve çeşitli faktörlere bağlı olacak. Örneğin, tahıllarda fiyat dinamikleri başlıca üç faktöre bağlı. Bunlardan ilki Karadeniz'den, özellikle Ukrayna ve Rusya'dan tahıl tedariki. İkinci önemli faktör ise Hindistan'ın Japonica pirincine uyguladığı ihracat kısıtlamalarıyla ilgili. Söz konusu kısıtlamaların ne kadar süreyle devam edeceği fiyat gelişmeleri açısından önemli olacak. Son olarak da El Nino ile ilgili durum. Bu soruların hiçbirinin cevabını bilmemize imkan yok. Başlıca üretim bölgelerinde (Brezilya, ABD) iyi hasat beklendiği için iri taneli tahılda durum rahatlatıcı.

Tarımda üretici enflasyonu

Temmuz'da sert yükseldi

Tarım-ÜFE, Temmuz'da aylık bazda yüzde 8,03 artarken, yıllık bazda yüzde 62,48 yükseldi.

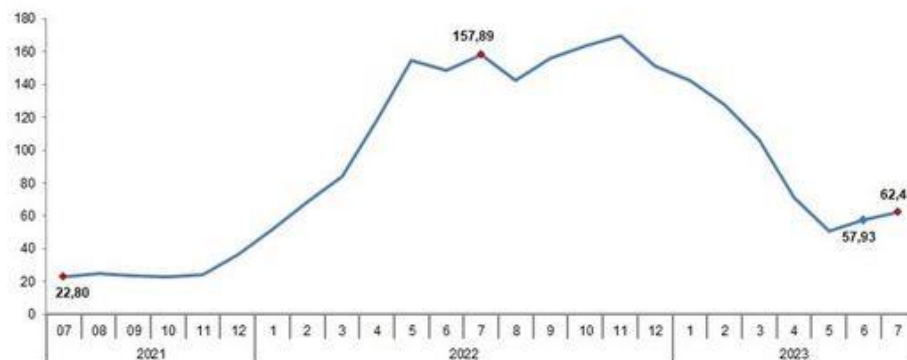

Tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (Tarım-ÜFE), Temmuz'da aylık bazda yüzde 8,03 yükselirken, yıllık bazda ise yüzde 62,48 arttı.

Tarım-ÜFE'de bir önceki yılın Aralık ayına göre yüzde 35,14 artış ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 102,10 yükseliş gerçekleşti.

Sektörlerde bir önceki aya göre, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 6,84 artış, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 8,01 artış ve balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 10,16 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 3,00 artış, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 8,04 artış ve çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 16,63 artış gerçekleşti.

Tarım-ÜFE yıllık değişim oranı (%), Temmuz 2023

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 7 alt grup daha düşük, 4 alt grup daha yüksek değişim gösterdi.

Aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar yüzde 12,62 ile yumuşak çekirdekli meyveler ve sert çekirdekli meyveler ve yüzde 12,51 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular oldu. Bir önceki aya göre azalış gösteren tek alt grup ise yüzde 0,45 ile çeltik oldu.

Alt gruplara göre Tarım-ÜFE aylık değişim oranları (%), Temmuz 2023

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 3 alt grup daha düşük, 8 alt grup daha yüksek değişim gösterdi

Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 11,33 ile lifli bitkiler ve yüzde 17,99 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 108,92 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular ve yüzde %90,79 ile canlı kümes hayvanları ve yumurtalar oldu.

Alt gruplara göre Tarım-ÜFE yıllık değişim oranları (%), Temmuz 2023

Temmuz 2023'te, endekste kapsanan 87 maddeden, 21 maddenin ortalama fiyatında azalış, 59 maddenin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Tarım Kredi’de balans bozuldu

2022’de 82,3 milyon TL kâr açıklayan Tarım Kredi, Erdoğan’ın talimatıyla mağaza sayısını artırmasının ardından eksiye geçti. Kurumun Ocak-Haziran 2023 döneminde 434,1 milyon TL zarar ettiği belirlendi.

Mustafa BİLDİRCİN

AKP’li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın, “Pahalılığa karşı piyasayı dengeleme” görevi verdiği Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik Anonim Şirketi’nin 1 Ocak-30 Haziran 2023 ara hesap dönemine ait finansal tablolarına yönelik denetim tamamlandı.

Bağımsız denetim şirketinin yaptığı denetimlerin ardından hazırlanan mali rapor, ekonomik krizin etkisini gölgelemek amacıyla çeşitli görevler yüklenen şirketin rekor zarara imza attığını ortaya koydu. Şirketin öz kaynaklarının eksi 190 milyon 607 bin 920 TL’ye gerilediği tespit edildi.

PAZARLAMAYA 1,5 MİLYAR TL

Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik, 2023 yılının ilk yarısında 12 milyar 713 milyon 745 bin TL’lik satış cirosu elde etti. Satışların maliyeti ise 11 milyar 166 milyon 142 bin TL oldu. Şirketin 2023’ün ilk yarısındaki pazarlama gideri ise kayıtlara, 1 milyar 539 milyon 773 bin TL olarak geçti.

Şirketin net dönem zararına yönelik veri ise gelir gider dengesizliğini gözler önüne serdi. Buna göre, 12,7 milyar TL’lik hasılatı karşın Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik, Ocak-Haziran ara hesap döneminde net 434 milyon 124 bin 115 TL zarar

açıkladı. 2022 yılında 82,3 milyon TL kar açıklayan kurumun altı ay içinde 434,1 milyon TL'lik zarara geçmesi, "İktidar, siyasi ikbal uğruna kamu kurumlarını batağa sürüklüyor" iddiasını akıllara getirdi.

BORÇLAR BİRİKİYOR

Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik'in finansal faaliyetlerinden kaynaklı nakit akışları da dikkat çekti. Mali verilere göre, 2023'ün ilk yarısında şirket 126 milyon 306 bin TL'lik faiz ödemesi gerçekleştirdi. Şirketin kısa vadeli borçları 6 milyar 497 milyon 327 bin TL'ye, uzun vadeli borçları ise 1 milyar 798 milyon 856 bin TL'ye ulaştı.

Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik'in öz kaynaklarında yaşanan çarpıcı erime de denetim raporuna yansdı. 2022 yılını 262 milyon 534 bin TL'lik öz kaynak ile tamamlayan şirketin Haziran 2023 itibarıyla öz kaynaklarının tamamını kaybederek eksi 190 milyon 607 bin TL'ye düştüğü bildirildi.

Cevdet Yılmaz tarih verdi: Yeni eylem planı geliyor

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, eylül ayından sonra kısa vadeli yeni bir eylem planı ortaya koyacaklarını açıkladı. Yılmaz, ekim ayında da yeni eylem planını Meclis gündemine getireceklerini belirtti.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, Beştepe'deki Saray'da yapılan Yatırım Ortamını İyileştirme Koordinasyon Kurulu'nun (YOİKK) ardından açıklamalarda bulundu.

"Eylül ayı sonuna kadar yeni bir eylem planı ortaya konulacak" diyen Yılmaz, YOİKK önerilerinden doğan mevzuat paketini yapısal reform çalışmaları kapsamında ekim ayında Meclis gündemine sunmayı planladıklarını açıkladı.

"YABANCI ÇALIŞTIRILMA" HUSUSUNU GÖRÜŞTÜLER

Çalışma mevzuatında çeşitli düzenlemelere ilişkin önerilerin de görüşüldüğünü aktaran Yılmaz, **"Özellikle yabancı çalıştırılması hususlarında da yine hangi kriterlerle hareket etmemiz gerektiği tartışıldı. Türkiye'de karşılığı bulunmayan veya talep edilmeyen hususlarda ihtiyaç analizlerini iyi yaparak, kendi işgücü piyasamızı da zarar vermeden ama şirketlerimizin ihtiyaçlarını karşılayacak bir modelle gitmemiz gerektiği hususunda tartışmalar yapıldı"** dedi.

Yılmaz, bu sene eylem önerilerini talep ederken, özellikle birkaç öncelikli alanı vurguladıklarını dile getirerek, şöyle konuştu:

"Doğrudan dış yatırımlar başta olmak üzere yatırımcılar açısından etkisinin olumlu olacağı değerlendirilen, cari açığı azaltan, döviz girdisi sağlayıcı, mal ve hizmet ihracatını kolaylaştırıcı hususları önceliklendirerek bizlere önerilerini göndermelerini talep ettik. Biliyorsunuz, Türkiye'nin öteden beri ciddi bir cari açık meselesi var. Bu meseleyi aşmamızın yolu da bir taraftan ithal ettiğimiz ürünleri daha fazla yurt içinde üretmek, diğer taraftan mal ve hizmet anlamında ihracatımızı artırmak. Son 20 yılda doğrudan yatırım anlamında 255 milyar dolarlık bir kaynağın Türkiye'ye girdiğini görüyoruz. Cari açığımızın da yüzde 41'ini ortalama olarak bu kaynakla finanse etmişiz. Bir taraftan cari açığı düşürme çabası içindeyiz, diğer yandan da cari açığı daha sağlıklı, daha uzun vadeli kaynaklarla finanse etmek durumundayız. Bu bakımdan buradaki çalışmaların ayrı bir önemi olduğunu belirtmek isterim."

"EYLÜL AYI SONUNA KADAR YENİ BİR EYLEM PLANI ORTAYA KONULACAK"

Bu kapsamda, toplantıda, Türkiye'de yatırım iklimini daha etkili hale getirmek için gerek duyulan kanuni ve idari düzenlemeleri istişare ettiklerini aktaran Yılmaz, şu açıklamalarda bulundu:

"Bunları da iki grup halinde değerlendiriyoruz. Bir kısmı daha kısa vadeli, bu yıl sonuna kadar Meclisimiz açıldıktan sonra gündeme getirebileceğimiz hususlar, bir kısmı da daha orta vadeli, özellikle Orta Vadeli Programımızda yer vereceğimiz ve zaman içinde çalışmaları olgunlaştırarak gündeme getireceğimiz hususlar olmak üzere iki boyutlu olarak gündeme geldi. Yapılacak çalışmalar da yasal düzenlemeler, idari düzenlemeler, teknik çalışmalar ve süreç iyileştirici çalışmalar başlığı altında toparlayacağız."

Yılmaz, bugünkü toplantıdan sonra eylül ayı sonuna kadar yeni bir eylem planı ortaya konulacağını, toplantıda dile getirilen tüm hususlarla ilgili titiz bir çalışma yapılacağını belirterek, **"Meclisimiz açılmadan önce eylül ayı sonu itibarıyla kısa vadeli eylem planımız ve orta vadeli eylem planımız ortaya çıkmış olacak"** diye konuştu.

TOPLANTIDA HANGİ KONULAR MASAYA YATIRILDI?

Toplantıda gündeme gelen önerilerin başlıklarına ilişkin konuşan Yılmaz, şunları kaydetti:

"Verilerin kullanımı ve paylaşımı konusu, gerek yurt içinde gerek uluslararası alanda, bu konularda daha ileri düzenlemelere ihtiyaç var. Avrupa Birliği ile de uyumu gözetken bir çerçevede, bir taraftan uluslararası şirketlerin kendi içindeki paylaşımları, diğer taraftan AB'nin yeni standartlarına uyum anlamında çalışmalar yapmamız gerekiyor. Yatırımlarda finansmana erişim konusu, her toplantımızda olduğu gibi burada da en önemli başlıklardan biri olarak ifade edildi. Burada kalkınma bankacılığından yatırım, proje bazlı desteklere, Merkez Bankası'nın nasıl bir rolü olması gerektiğine varıncaya kadar çok çeşitli konularda tartışmalar yürütüldü. Tabii

ki makro istikrar, makro politikalar çerçevesinde, bu konularda neler yapılabileceği tartışıldı.

Yatırım yeri imkanlarının geliştirilmesi yine önemli bir başlık, burada da sanayinin, planlı bir şekilde tarımsal ve çevresel hassasiyetleri de elbette gözeterek, daha fazla sanayi alanı nasıl oluşturulur konusu da gündeme geldi. Uluslararası mukayeselerle baktığımızda, bizde sanayiye tahsil edilen arazi, Avrupa ülkelerinin oldukça altında. Verimsiz arazilerde, tarımsal üretimimize zarar vermeyecek, su potansiyeli dikkate alınarak ve planlı bir şekilde, sanayi alanlarımızın genişletilmesi gerektiği hususunda genel bir anlayış birliği olduğunu ifade edebilirim."

Yılmaz, ihracat, döviz kazandırıcı hizmetlerde ve konutta kredi desteğinin artırılması, Gümrük Birliği ve Avrupa Birliği'nde son dönemlerde gerçekleşen düzenlemelere uyum konularının tartışıldığını belirterek, uzak ülkeler stratejisi dahil olmak üzere dış pazarlarda daha etkili bir pazarlama ve gümrük süreçlerinin iyileştirilmesi ile özellikle uzmanlık gerektiren mallarda işlemlerin kolaylaştırılması konusunun da ele alındığını aktardı.

Toplantıya, Adalet Bakanı Yılmaz Tunç, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet Özhaseki, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Ticaret Bakanı Ömer Bolat, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu da katıldı.

Bütçe temmuzda artıya geçti

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre haziranda rekor aylık açık veren merkezi yönetim bütçe dengesinde temmuzda toparlanma izlendi. Bütçe 48 milyar 574 milyon TL fazla verdi.

Hazine ve Maliye Bakanlığı temmuz ayına ilişkin merkezi yönetim bütçe dengesi sonuçlarını açıkladı.

Merkezi yönetim bütçesi 2023 yılı temmuz ayında 48 milyar 574 milyon TL fazla verdi.

2023 yılı temmuz ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 455,8 milyar TL, bütçe gelirleri 504,4 milyar TL ve bütçe fazlası 48,6 milyar TL olarak gerçekleşti.

Ayrıca, faiz dışı bütçe giderleri 418,1 milyar TL ve faiz dışı fazla ise 86,3 milyar TL oldu.

Temmuz ayı bütçe giderleri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 74,7 oranında arttı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

"Merkezi yönetim bütçesi 2022 yılı temmuz ayında 64 milyar 19 milyon TL açık vermiş iken 2023 yılı temmuz ayında 48 milyar 574 milyon TL fazla vermiştir. Merkezi yönetim bütçe giderleri temmuz ayı itibarıyla 455 milyar 840 milyon TL olarak gerçekleşmiştir."

Hazine, iki ihaleyle 61,8 milyar TL borçlandı

Hazine tarafından düzenlenen iki tahvil ihalesinde toplam satış 33,34 milyar TL olarak gerçekleşti. İhaleler öncesi yapılan 28 milyar 500 milyon TL ROT satışla birlikte toplam satış 61,85 milyar TL'ye ulaştı.

Hazine, 5 Yıl (1.799 gün) vadeli TÜFE'ye endeksli ve 10 yıl (3.619 Gün) vadeli sabit kuponlu tahvil ihracı gerçekleştirdi.

TÜFE'ye endeksli ihalede 61 milyar 890 milyon TL teklif gelirken, net satış 25 milyar 366,5 milyon TL oldu. Satışların nominal tutarı 14 milyar 61 milyon TL olarak gerçekleşti.

İhalede reel basit faiz oranı eksi yüzde 11,23 olurken, reel bileşik faiz oranı eksi yüzde 10,91 oldu.

İhalede ortalama fiyat 180.403, en düşük fiyat ise 176.321 olarak gerçekleşti.

Yeniden ihraç edilecek tahvilin valörü 18 Ağustos 2023 Çarşamba günü olarak belirlendi. 6 ayda bir kupon ödemeli tahvilin geri ödemesi 19 Temmuz 2028 tarihinde yapılacaktır.

10 Yıl Vadeli Sabit Kuponlu İhale

Sabit kuponlu tahvil ihalesinde net satış 7 milyar 980,5 milyon TL olurken, satışların nominal tutarı 9 milyar 113 milyon TL oldu.

16.08.2023

İhaleye 13 milyar 494 milyon TL nominal teklif geldi. İhalede minimum faiz yüzde 21,90, ortalama yüzde 22,18, en yüksek yüzde 22,50 oldu.

İhalede minimum 86.531 TL, ortalama 87.572 TL fiyat oluştu.

Satılan 6 ayda bir kupon ödemeli kağıtlar 16 Ağustos 2023 Çarşamba günü ihraç edilecek. Yeniden ihraç edilen tahvilin geri ödemesi 13 Temmuz 2033 tarihinde yapılacaktır.

Banka bilançolarında beklentileri aşan kâr

Bankalar yılın ilk yarısında açıkladıkları bilançolarla beklentilerin üzerinde kâr elde etti. Borsaya kote bankaların 6 aylık kârları 154 milyar TL'yi geçerken geçen yıl bu rakam 111 milyar TL civarındaydı. Moody's de dün yaptığı açıklamayla Türk bankacılık sektörünün görünümünü negatiften durağana çevirdiğini duyurdu.

Birol BOZKURT

Borsada halka açık olan bankalar ilk 6 aylık bilançolarını açıkladı. Bankaların kârı ortalama yüzde 48'i buldu. Bankaların geçen yılın ilk yarısında 111 milyar 070 milyon TL olan net kârı bu yıl 154 milyar 348 milyon liraya yükseldi.

En yüksek kâr açıklayan banka 31,5 milyar TL ile İş Bankası olurken, Onu 31 milyar TL kâr ile Akbank, 24 milyar 116 milyon TL net kâr ile Yapı Kredi takip etti. Vakıfbank dışında bütün bankaların kârlarını artırdığı görüldü. Bankaların ikinci çeyrek bilançoları açıklanmadan önce aracı kurumların bilançolara dair yatay bir seyir beklentisi vardı. Buna sebep olarak net faiz gelirlerindeki daralmanın güçlü ticari kâr ile dengelenmesi beklentisi gösteriliyordu.

Ancak bankalar tüm analizleri şaşırtarak beklentilerin üzerinde bir kâr açıkladı. Konuyla ilgili görüşlerine başvurduğumuz bankacılık analisti özellikle Akbank, Albaraka Türk, Garanti BBVA ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası'nın (TSKB) bilançolarında beklentilerin çok üzerinde bir performans görüldüğünü, buna karşılık kamu bankalarının kârlarında baskılanma olduğunu söyledi.

Moody's'in ortodoks politikalara vurgu yaparak Türk bankalar için görünümü negatiften durağana çevirmesini de değerlendiren analist, "Yeni ekonomi yönetiminin olumlu karşılanan süreç yönetiminin korunması halinde benzer pozitif haber akışlarının devam etmesini bekleriz" dedi.

"Kamu bankalarının net kârı keskin düştü"

Geçtiğimiz çeyrekte bankacılık sektöründe Akbank, İş bankası, TSKB ve Garanti Bankası liderliğinde beklentileri aşan makul sonuçlar açıklandığını söyleyen Gedik Yatırım Araştırma Müdürü Ali Kerim Akkoyunlu, "2'nci çeyrekte TL'deki değer kaybı kaynaklı bankaların ticaret karlarında FX alım satım, hedge geliri vb. kaynaklı oldukça güçlü artışların net kârdaki marj kaynaklı kârlılık düşüşlerini sınırladıklarını söyleyebiliriz. Kamu bankaları tarafında ise özel bankalara kıyasla marj kayıplarının oldukça derin olması sebebiyle net kârda keskin düşüşler gördük.

Genel olarak bankacılık sektörü ana faaliyetlerine baktığımızda net faiz marjlarındaki kayıp hem TÜFE'ye endeksli tahvillerin göreceli muhafazakar değerlenmesi hem de TCMB düzenlemeleri kaynaklı çekirdek marjlardaki kayıplar sebebiyle derindi. Burada TCMB düzenlemelerinden yapısı gereği etkilenmeyen TSKB'yi dışarıda tutarsak tüm bankalarda TL kredi-mevduat makasının ilk çeyrekteki gibi daralmaya devam ettiğini söyleyebiliriz.

Bunun haricinde ana bankacılık faaliyetlerinden olan net ücret komisyon gelirlerinde bu çeyrekte de güçlü artış ivmesini korunurken, operasyonel giderlerin ise ilk çeyrekteki tek seferlik deprem başışı etkisi sebebiyle bu çeyrekte yatay kaldığını, yıllık olarak ise enflasyonun üzerinde artış gösterdiğini söyleyebiliriz" diye konuştu.

Moody's Türk bankalarının görünümünü negatiften durağana çevirdi

Geçen hafta Türkiye'nin ortodoks politikalara dönmesi durumunda not artışı olabileceği mesajını veren Moody's şimdi de Türk bankalarının görünümünü değiştirdi. Kurulardan yapılan açıklamada Türk bankacılık sistemi için görünümün durağan olarak değiştirildiği belirtildi.

Değerlendirmede Türk bankaları için faaliyet ortamının, ekonomik büyümede beklenen yavaşlama ve devam eden yüksek enflasyon nedeniyle zorlu ve dalgalı olmaya devam ettiğini belirten Moody's hükümetin Mayıs 2023'teki seçimlerin ardından ortodoks politikalara dönme yönündeki ilk adımlarının, Türk bankaları için faaliyet koşullarını desteklediğini ifade etti.

Moody's'in değerlendirmesine göre çok yüksek enflasyon, daha yüksek vergiler ve liranın değerinde daha fazla bozulma, tüketici harcamaları üzerinde baskı oluşturacak ve borçluların geri ödeme kapasitesini zayıflatarak bankaların varlık kalitesini baskı altına alacak.

16.08.2023

TL'deki değ er kaybı ve kredi hacmindeki genişlemenin, 2022'ye kıyasla daha yavaş olsa da, görünüm döneminde sektörün sermaye yeterliliğini zorlayacağını ifade eden Moody's k rlılığın 2022'de kaydedilen zirvelere göre normalleşeceğini ama yine de güçlü kalmaya devam edeceğini belirtti. Moody's değ erlendirmesinde bankaların dış fonlama pozisyonu ve dolarizasyon seviyelerinin iyileştiğini ve özellikle yabancı para olmak üzere likiditenin yeterli kalmasını beklediklerini ifade etti.

Sürpriz faiz indiren Çin'in yavaşlaması küresel ekonomi için büyük sıkıntı

Küresel ekonominin fabrikası ve birçok ülkenin en büyük ihracat pazarı Çin'e yönelik endişeler, PBOC'ye sürpriz faiz indirimi yaptırırken, petrolde 90 dolar yönünde hareketin zora girdiği belirtiliyor. Veri sonrası salı günü bakır 6 haftanın, nikel ise 1 yılın en düşük düzeyine geriledi.

HİLAL SARI

Çin Merkez Bankası (PBOC) gayrimenkul sektöründe yaşanan kriz ve yavaşlayan iç tüketim nedeniyle büyümeyi destekleyen adımlarına sürpriz bir faiz indirimiyle devam etti ve beklenmedik ve iki önemli gösterge faiz oranını düşürdü. Bir yıllık vadeli kredilerin faiz oranını 15 bps düşürerek yüzde 2,5'e indirdi. Bu 2022 yılından bu yana yapılan en büyük faiz indirimi olurken, Çin haziran ayında da 10 bps faiz indirimine gitmişti. Ayrıca hükümet artık genç işsizliği verisini açıklamayacağını duyurarak, küresel yatırımcı, ekonomist ve şirketleri tedirgin etti. Dünyanın en büyük ikinci ekonomisinde genç işsizliği temmuz itibarıyla yüzde 23,1'e ulaşmış durumda. Çin'in manşet işsizlik oranı ise yüzde 5,2'den yüzde 5,3'e yükseldi.

Yuan kamu bankalarının dolar satışına rağmen dokuz ayın en düşüğüne geriledi

Yuan PBOC'nin sürpriz faiz indirim hamlesiyle dolar karşısında dokuz ayın en düşük düzeyine gerilerken, Reuters'daki bir analizde yuanın gün içinde kamu bankalarının yuanı desteklemek için dolar satışıyla kısa bir süre de olsa yukarı yönlü hareket ettiğine dikkat çekiliyor. Dolar/yuan kuru salı günü 9 ayın en yüksek seviyesi olan 7,3212 düzeyine kadar yükseldi. Dolar yuan karşısında son bir ayda yüzde 1,9, son

altı ayda yüzde 6,35, son 1 yılda ise yüzde 8'in üzerinde yükselmiş durumda. 20 yılın zirvelerinden hala çok uzaklaşmamış olan dolar endeksi ise pazartesi günü bir buçuk ayın en yüksek düzeyini gördükten sonra, salı günü yatay bir seyrile TSİ 16:52 itibarıyla 102,9 düzeyinden işlem gördü. Çin'e ve küresel ekonomiye ilişkin endişelerle güvenli liman şapkasını tekrar takan dolar, uzmanlara göre kısa vadede küreseldeki zayıflıktan güç alarak yükselebilir.

"Bu yıl yüzde 5'lik büyüme hedefi teşviksiz tutturulamaz"

Ancak analistler 15 bps'lik faiz indiriminin anlamlı bir fark yaratmayacağı görüşünde. Ülkenin gayrimenkul sektöründe de yatırımların düşüyor olması ve büyük inşaat şirketlerinin yurtiçi tahvil ödemelerini yapamayacak duruma gelmesi, sadece Çin'i değil, küresel piyasaları da olumsuz etkiliyor. Ayrıca Çin'in resmi yüzde 5 büyüme hedefi de ilave teşvik önlemleri alınmadığı takdirde birçok ekonomiste göre bu yıl tutturulması mümkün bir hedef de değil. Salı günü Londra merkezli banka Barclays yurtiçi konut pazarında beklenenden daha hızlı bir kötüleşme görüldüğüne dikkat çekerek Çin için 2023 büyüme tahminini yüzde 4,5'e indirdi. PETROL fiyatları da Çin'in pandemi sonrası iyileşmesinin beklenenden çok daha uzun sürebileceğine yönelik endişelerle salı günü yönünü tekrar aşağı çevirdi. Aslında dünyanın en büyük petrol ithalatçısında rafineri üretimi temmuzda önceki yıla göre yüzde 17,4 artmıştı ve bu talebin güçlü seyrettiğine işaret ediyor. Buna rağmen, Çin'in faiz hamlesi ve ekonomik verileri sonrası salı günü Brent 73 dolar cent düşüşle 85,45 dolara kadar gerilerken, WTI varil fiyatı da yüzde düşüşle 81,6 dolara kadar geriledi. Suudi Arabistan ve Rusya'nın OPEC+ kapsamında gerçekleştirdikleri kesintiler son yedi haftadır petrol fiyatlarını yukarı yönde destekliyordu. Çin'in sanayi üretimi ve perakende satış verileri ekonominin daha da yavaşladığına işaret ettikten sonra en büyük petrol brokerlerinden PVM'den John Evans şu değerlendirmeyi yapıyor: "Petrol piyasalarında düşüşün ana unsuru Çin ve 90 dolar ve üzerine bir ralli hayal edenlerin hayallerini suya düşürüyor".

ÇİN VERİSİ SONRASI BAKIR 6 HAFTANIN, NİKEL SON 1 YILIN EN DÜŞÜK SEVİYESİNDE

BAKIR en büyük tüketicisi Çin'den gelen sanayi üretimi ve yatırım verilerinin ardından altı haftanın en düşük düzeyine geriledi. Londra Metal Borsası'nda (LME) işlem gören üç ay vadeli bakır yüzde 1,3 düşüşle 29 Haziran'dan bu yana en düşük düzey olan 8.163 dolar/ton seviyesine geriledi. Bank of China International'dan emtia piyasaları strateji direktörü Amelia Xiao Fu, "Baz metaller Çin'de sanayi üretiminin yavaşlamasından ve gayrimenkul yatırımlarındaki düşüşten dolayı inatçı baskılarla karşı karşıya ve yaşanan düşüşler daha destekleyici politikalarla bir zeminde dengelenebilir" değerlendirmesi yapıyor.

ALÜMİNYUM da PBOC'nin faiz indirimine rağmen olumsuz görünümün etkisiyle bir aydan uzun bir sürenin en düşüğüne geriledi. LME üç ay vadeli alüminyum kontratının fiyatı salı günü yüzde 0,4'ün üzerinde düşüşle 7 Temmuz'dan bu yana en düşük düzey olan 2.136,5 dolar/ton seviyesine geriledi.

NİKEL de büyümeye dayalı hareket eden bir metal ve LME’de yüzde 0,5 düşüşle Temmuz 2022’den bu yana en düşük düzey olan 19.795 dolar/tona düştü.

ÇİNKO da 6 Haziran’dan bu yana en düşük düzey olan 2.305 dolar/ton seviyesine geldi.

KURŞUN yüzde 0,5 düşüşle 2.106 dolar/tona gerilerken,

KALAY dünyanın en büyük üçüncü nikel üreticisi Myanmar’ın madencilik yasağına rağmen yüksek stoklar ve zayıf talebin etkisiyle yüzde 2’ye yakın bir düşüşle 24.850 dolar/ton seviyesine geriledi.

Doğum oranı da %1,09’la tarihi dipte

Çin ekonomisinin boğuştuğu bir diğer sorun ise demografik yapısının hızla yaşlanıyor olması ve giderek daha az sayıda çalışanın daha çok sayıda emekliyi destekliyor olması. Çinli basın organı National Business Daily’de salı günü yayınlanan habere göre ülkenin doğum oranının (bir kadının yaşamı boyunca yaptığı ortalama çocuk sayısı) 2022 yılında 1,09 gibi düşük bir oranla tarihi dipte. Çocuk bakım maliyetlerinin Türkiye gibi çok yüksek olduğu Çin’de birçok kadın bir çocuk veya daha fazla çocuk sahibi olmak için genelde kariyerlerine son vererek ev hanımı oluyor. Uzun yıllar tek çocuk politikası uygulayan ve bu toplum içinde büyük sorunlara da yol açan Çin, şu anda doğum oranlarını artırmak için finansal teşvikler sağlıyor ve çocuk bakım hizmetlerini iyileştiriyor. Pekin hızla yaşlanan nüfus konusunda endişeli ve bu yıl 60 yıl aradan sonra Çin’in nüfusunun ilk kez düşmesi ihtimalinden de kaçınmaya çalışıyor. Nüfusun kalitesini artırmak için eğitim, bilim ve teknoloji gibi alanlara odaklanacağını açıklayan hükümet, gelecekteki ekonomik büyümeyi de destekleyebilecek bir “ılımlı doğum oranı” düzeyini korumayı amaçlıyor.

Gelin zamanda bir yolculuk yapıp faiz kararlarını değiştirelim...

Alaattin AKTAş

16 Ağustos 2023 Çarşamba

Son söyleneceği en başta söyleyelim: **“Eğer bugün böylesine yoksulluk çekiliyor, birçok mal ve hizmete sabahtan akşama zam geliyor, Türk parasının daha da değer yitirmesini önlemek adına adeta bin takla atılıyor, kimse yarınına güven duyamıyorsa bunun tüm sebebi olmayacak zamanda faiz indirimine gidilmesidir.”**

Bu sorunların ortaya çıkmasına yol açan çok önemli bir etken daha var:

“Türkiye, geçmişte siyasilere ‘Bu böyle olmaz’ diyebilen, hatta gerektiğinde istifa edebilen bürokrat geleneğini kaybetmiştir.”

Soru şudur:

“Türkiye eğer o eski bürokratlarına benzer kadrolara sahip olsaydı ya da siyasiler ekonomiye doğrudan müdahale etmeseydi, daha açık ifadeyle karışmasaydı şu an girişte sıraladığım sorunları yaşıyor olur muyduk?”

Önce mevcut durum

Hani bilimkurgu filmler vardır, zamanda yolculuğa çıkan kahramanımız geçmişteki bir yanlışı düzeltir, böylece tarihin akışı değişir ya... Biz de geçmişe gitsek (mesela yani) ve bazı yanlışları düzeltsek nasıl olur?

Hadi şimdi gelin zamanda bir yolculuğa çıkalım ama önce yakın dönemde yaşananları kısaca hatırlayalım.

2018-2019 yıllarına, Rahip krizi sırasındaki faiz artırımını ve sonrasında **“Laf dinlemiyor adam”**la başlayan sürece de gidebiliriz ama o kadar uğraşmayalım, hafızalarımızda daha taze olan son faiz indirimi ve hemen öncesine uzanalım.

Kasım 2020’de Merkez Bankası Başkanlığı görevine getirilen Naci Ağbal, bu koltukta ancak dört buçuk ay oturabildi. Ağbal aslında Merkez Bankası kökenli bir isim değildi ama politika faizindeki dağınıklığı toparlamış, faiz artışına gitmiş ve Türk parasının değer kazanmasını sağlamıştı.

Mart 2021'de başkanlık el değıştirdi ve koltuğun yeni sahibi Şahap Kavcıoğlu oldu. Faiz eylüle kadar yüzde 19'da kaldı ve o ay indirim başladı. İşte o indirimle birlikte TL hızla değer yitirdi, enflasyon fırladı ve bugünlere gelindi.

Zamanda yolculuk ve senaryolar...

Birinci senaryo olarak Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın özellikle Merkez Bankası'na hiç karışmadığını ve bankanın bağımsız bir şekilde karar aldığını varsayalım.

Kasım 2020'de Merkez Bankası Başkanı olan Ağbal, mart 2021'de faizi yüzde 19'a yükseltti. Göreve geldiği dönemde yüzde 14'lerde bulunan ve martta yüzde 16'ya yükselen enflasyonu tehlike olarak gören Ağbal faizi yükselterek enflasyona karşı önlem aldı.

Martta kendi isteğiyle görevi bırakan (tabii ki öyle olmadı, Ağbal görevden alındı) Ağbal'ın yerine başkan olan Kavcıoğlu da aynı faiz politikasını yürüttü. Kavcıoğlu başkanlığındaki her PPK toplantısından sonra yapılan açıklamada politika faizinin enflasyonun altında belirlenmeyeceğine vurgu yapıldı.

2021'in temmuzuna gelindiğinde yıllık enflasyon yüzde 19'a dayanmıştı. Bir ay daha bekleyen ve ağustos gerçekleşmesini de gören Merkez Bankası, ağustos sonundaki yıllık TÜFE'nin yüzde 19.25'e çıkması üzerine faiz artırdı. (Dikkat yolculuk başladı!) Politika faizi eylül 2021'de yüzde 19'dan yüzde 20'ye çıkarıldı. Merkez Bankası, enflasyonla mücadelede kararlı olunacağı ve gerektiği takdirde faiz artırımına devam edileceği mesajı verdi.

Faiz artırımını ve açıklamadaki kararlı dilin etkisiyle 8.40'larda seyretmekte olan dolar önce 8.20'ye, daha sonra 8'e geriledi.

Merkez Bankası enflasyonun yeniden yüzde 19'un altına inmesini ve doların yatay seyrini yeterli görmedi. Ekim toplantısında faiz yüzde 21'e yükseltildi.

2018'deki rahip krizi sırasında faiz yükseltmekte siyasi baskılar yüzünden gecikilmesi ve bu yüzden kurun ve enflasyonun yükselmesi gibi bir olumsuzluk bu sefer yaşanmıyordu. Merkez Bankası dilediği zaman dilediği kararları alabilen bir konumdaydı.

Merkez Bankası çok proaktif bir şekilde çalışıyordu ve tabii ki "**Kur çok artarsa kur korumalı mevduat gibi bir enstrüman çıkarmak gerekir**" diye düşünmeye de gerek kalmamıştı!

2021 yılı yüzde 20'nin biraz altında bir enflasyon ve 8 dolayında bir dolar kuruyla kapatıldı.

2022 nasıl geçti?

Tümüyle bağımsız çalışan ve araç bağımsızlığını sonuna kadar kullanabilen Merkez Bankası'nın kredibilitesi üst düzeydeydi. Döviz artırmaya niyetlenenler çıkmıyor değildi ama bunların niyeti Merkez Bankası'nın piyasaya gireceğini duydukları an kursaklarında kalıyordu. Merkez Bankası'nın adı yetiyordu.

Öyle “**başka ülkelerde**” denenen kamu bankaları eliyle arka kapı satışları tabii ki söz konusu değildi. Hem Merkez Bankası döviz satlsa bile bunu kamuoyuna açıklardı, gerçi satış yapılmadığı için açıklama yapmak da gerekmiyordu.

2022'de Türkiye ekonomisini de etkileyen en olumsuz gelişme kuşkusuz Rusya-Ukrayna savaşıydı ve bu yüzden enerji fiyatlarında belirgin bir artış yaşandı. Ancak Merkez Bankası buna karşı da hazırlıklıydı ve olumsuz etkileri en aza indirmek için gerektiği ölçüde adım atmaktan geri durmadı. En büyük avantaj da tabii ki Türk parasının çok değer yitirmemiş olmasıydı, bu da faizin gereken düzeyde belirlenmesiyle sağlanıyordu.

Enerji fiyatlarındaki artışla yıllık enflasyon bir ara yüzde 25'i zorlamış ve bu durum alarm zillerinin çalmasına yol açmış, ancak yıl yine yüzde 20'nin altında kapatılmıştı.

Enflasyon yüzde 15-20 arasında olduğu için 2022'nin haziranında kira artışını yüzde 25 ile sınırlamak gibi bir karar da tabii ki alınmamıştı!

Seçim süreci

2023'teki Cumhurbaşkanı ve milletvekili seçimi öncesi iktidar partisi harcamaları çok artırdı. Ne var ki Merkez Bankası yine devreye girerek bu parasal genişlemenin enflasyonu azdırmaması için faizi bu sefer daha yüksek oranda yukarı çekti.

Maliye ve para politikasının uyumlu yürütülmesi sayesinde seçim sonrasında ne Maliye Bakanını ne de Merkez Bankası Başkanını değiştirmeye ihtiyaç duyuldu.

Türkiye ekonomisi istikrarlı bir görünüm sergiliyordu. Tabii ki enflasyon AB ortalamasına göre hala çok yüksekti; yüzde 15-20 dolayında bulunuyordu ama tüm toplum bu oranın yakın zamanda tek haneye ineceği konusunda hemfikirdi.

Benzin 9, motorin 8 lira!

Benzinin litresi iki yıl önceki yaklaşık 8 liraya göre 1 lira kadar artarak 9 liraya, motorin de 7 liradan 8 liraya çıktı.

TÜİK'in enflasyon ölçümlerine kimse kuşkuyla bakmıyor, çalışanlara verilen zamlar da enflasyonun altında kalmıyordu.

Bürokratlar “Hayır” diyebilseydi...

Son dönem için Türkiye ekonomisinin temeline dinamit konulan tarih Merkez Bankası'nın faiz indirimi kararı aldığı 23 Eylül 2021'dir. Politika faizinin yüzde 19'dan yüzde 18'e indirilmesiyle başlayan ve faizde yüzde 8.50'ye kadar geline süreç...

Peki Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın isteğine rağmen bu yapılmayabilir, faiz indirilmeyebilir ve girişteki senaryo gerçek olabilir miydi?

Bir bürokratin yapmadığını yapacak bir başkası elbette bulunabilirdi ama dikkatinizi çekerim bir tek kişi bile **“Bu olmaz, yanlıştır”** dedi mi, dediyse de ayak direyebildi mi?

Girişte belirttiğim bürokratik geleneği kaybetmek, işte budur.

Üç örnek vereceğim..

Rüşdü Saracoğlu

Rüşdü Saracoğlu Merkez Bankası Başkanı'dır ve Süleyman Demirel hükümetinin ekonomiden sorumlu Devlet Bakanı Tansu Çiller ile anlaşamamaktadır. İki isim arasındaki görüş ayrılıklarını Ankara'da bilmeyen yoktur. Ama Saracoğlu doğru bildiğini yapmaya devam eder. Ne zamana kadar mı? Demirel Cumhurbaşkanı olup Başbakanlık koltuğuna Çiller oturur oturmaz Saracoğlu Merkez Bankası Başkanlığı görevini bırakır. Çünkü Merkez Bankası Başbakanlığın ilgili kuruluşudur ve Saracoğlu da Başbakan Çiller ile yakın bir çalışma içine girmek durumundadır.

Mahfi Eğilmez

İkinci örnek Hazine Müsteşarlığı görevini bırakan Mahfi Eğilmez'dir. Eğilmez, yapısal reformlar yapılacağı sözünü alarak Başbakan Mesut Yılmaz'ın Hazine Müsteşarlığı görevi teklifini kabul eder. Bu reformlar ve özellikle enflasyonun düşürülmesi konusunda detaylı bir çalışma yapan Eğilmez, bu çalışmasını Başbakana sunar. Mesut Yılmaz, bir basın toplantısında, kapsamında bu çalışmanın da bulunduğu bir açıklama yapacaktır. Ancak Yılmaz, o toplantıda bu konuya hiç değinmez. Mahfi Eğilmez, Hazine Müsteşarlığı görevini kabul etmesi için verilen söz tutulmadığı için istifa eder. Eğilmez'in Müsteşarlık görevi beş ay bile sürmemiştir.

Durmuş Yılmaz

İstifa ile sonuçlanmasa da üçüncü bir örnek daha var. Eski Merkez Bankası Başkanı Durmuş Yılmaz Merkez Bankası'nın İstanbul'a taşınması gündeme geldiğinde buna karşı çıkar. Bu görüş kamuoyuna yansıyınca dönemin Başbakanı Erdoğan Yılmaz'ı çağırarak niye böyle düşündüğünü sorar. Yılmaz, Merkez Bankası'nın Yasasında (TCMB Yasası Madde 2) **“Bankanın merkezi Ankara'dadır”** yazdığını, bu hüküm yeni bir yasayla değiştirilmediği sürece merkezin İstanbul'a taşınmasının mevzuata aykırı olacağını söyler ve bu taşınma gerçekleştiği takdirde istifa edeceğini belirtir. Ancak Durmuş Yılmaz'ın görev süresi taşınma işleminden çok önce dolar. Şimdi Merkez Bankası bir anlamda ikiye bölünmüş durumda bir kısmı Ankara'da, bir kısmı İstanbul'da faaliyet göstermektedir.

Temmuz vergileri bütçeye fazla verdirdi

Naki BAKIR

16 Ağustos 2023 Çarşamba

Merkezi yönetim bütçesi, temmuz ayında 48,6 milyar lira fazla verdi. Çeşitli ürünlerden alınan KDV, ÖTV ve harçlar gibi dolaylı vergilerin önemli oranda artırıldığı temmuzda vergi gelirlerinin geçen yılın aynı ayına göre yüzde 166,7 artışla 450,3 milyar liraya ulaşması bütçenin fazla vermesinde etkili oldu. Temmuzdaki fazlaya rağmen bütçede ilk yedi ay itibarıyla açık 434,7 milyar lira.

Aylara göre bütçe gelir gideri (Milyar TL)			
	Gelir	Harcama	Denge
Ocak	289,1	321,3	-32,2
Şubat	218,8	389,4	-170,6
Mart	286,8	334,0	-47,2
Nisan	268,0	400,4	-132,5
Mayıs	549,4	430,5	118,9
Haziran	268,2	487,9	-219,6
Temmuz	504,4	455,8	48,6
7 aylık toplam	2.384,8	2.819,4	-434,7

Temmuz ayında ek bütçe kapsamında gidilen dolaylı vergi artırımları tahsilata hemen yansdı ve bütçe aylık bazda fazla verdi. Çeşitli ürünlerin KDV'si, akaryakıt, tütün ve alkol gibi ürünlerden alınan ÖTV ve çeşitli harçlar gibi dolaylı vergilerde yapılan artırımların tahsilata yansması ile 450,3 milyar liralık bir vergi gelirine ulaşılan temmuzda, bütçede aylık bazda 48,6 milyar lira fazla elde edildi. Bu sayede altı aylık

483 milyar lira olan kümülatif bütçe açığı, temmuz sonu itibarıyla 434,7 milyar liraya geriledi.

Aylık bütçe fazlası vergiden

Bu yıl ocakta 32,2 milyar lira olan bütçe açığı, depremlerin yaşandığı şubatta 170,6 milyar liraya fırlamış, martta aylık 47,2 milyar liraya gerileyen açık, nisanda 132,5 milyar lira yeniden yükselmiş, seçim ayı mayısta ise kamu bankalarından elde edilen temettüleri ve KİT'lerden sağlanan arızı gelirlerin etkisiyle 118,9 milyar liralık bütçe fazlası elde edilmişti. Haziranda 219,6 milyar lira ile yılın en yüksek tutarlı bütçe ile açığı verilirken temmuz, bu yıl bütçe fazlası elde edilen ikinci ay oldu.

Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyar TL)						
	Temmuz			İlk yedi ay		
	2022	2023	Değ. %	2022	2023	Değ. %
Harcamalar	261,0	455,8	74,7	1.432,8	2.819,4	96,8
1-Faiz Hariç Harcama	244,3	418,1	71,2	1.281,5	2.506,5	95,6
Personel Giderleri	63,8	139,8	119,0	322,3	697,3	116,3
Sosyal Güv.Kur. Devlet Primi	9,3	17,4	87,6	50,8	103,2	103,3
Mal ve Hizmet Alımları	12,2	27,3	123,8	96,0	191,4	99,5
Cari Transferler	127,3	178,7	40,4	617,4	1.225,1	98,4
Sermaye Giderleri	20,5	28,8	40,6	85,6	162,5	89,8
Sermaye Transferleri	2,3	12,9	455,5	10,7	67,1	528,3
Borç Verme	8,9	13,2	47,8	98,7	59,9	-39,3
2-Faiz Harcamaları	16,7	37,7	125,9	151,3	313,0	106,8
Gelirler	197,0	504,4	156,1	1.462,4	2.384,8	63,1
1-Genel Bütçe Gelirleri	193,6	497,7	157,0	1.429,0	2.325,7	62,7
Vergi Gelirleri	168,8	450,3	166,7	1.202,6	2.052,6	70,7
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2,2	4,4	104,1	72,2	93,1	29,0
Alınan Bağış ve Yardımlar ile Özel Gel.	2,1	3,9	87,1	19,2	15,1	-21,5
Faizler, Paylar ve Cezalar	18,6	37,7	102,4	127,6	153,9	20,6
Sermaye Gelirleri	1,8	0,9	-50,5	6,3	7,5	18,4
Alacaklardan Tahsilat	0,1	0,5	304,1	1,0	3,4	242,4
2-Özel Bütçeli İdarelerin Öz Gelirleri	2,7	4,8	80,4	24,9	43,1	72,8
3-Düzen. ve Denet. Kurumların Gelirleri	0,7	2,0	187,4	8,4	16,0	89,3
Bütçe Dengesi	-64,0	48,6		29,5	-434,7	
Faiz Dışı Denge	-47,3	86,3		180,9	-121,7	

Temmuz ayında bütçe harcamaları geçen yılın aynı ayına göre yüzde 74,7 artışla 455,8 milyar lira olurken, bütçe gelirleri yüzde 156,1 artışla 504,4 milyar liraya ulaştı ve aylık bazda 48,6 milyar lira bütçe fazlası oluştu. Geçen yıl aynı ayda bütçe 64

milyar lira açık vermişti. Artış oranında harcamaları ikiye katlayan bütçe gelirlerinin 450,3 milyar liralık bölümünü vergi tahsilatı oluşturdu. Gidilen vergi artırımları sayesinde aylık vergi geliri geçen yılın aynı ayına göre yüzde 166,7 oranında 281,5 milyar lira artış gösterdi.

Faiz ödemelerinin geçen yıla göre yüzde 125,9 artışla aylık 37,7 milyar lira olduğu temmuzda, bütçede 86,3 milyar liralık faiz dışı fazla elde edildi.

Yedi aylık açık 434,7 milyar

Aylık bazda vergi gelirlerinde kaydedilen hızlı artışa rağmen ocak-temmuz dönemi itibarıyla bütçe gelirlerindeki artış harcamalardakinin altında kaldı. Temmuzla birlikte yedi aylık bütçe geliri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 63,1 artışla 2 trilyon 384,8 milyar lira olurken, bu dönemdeki bütçe harcaması yüzde 96,8 artışla 2 trilyon 819,4 milyar liraya ulaştı ve bütçe açığı 434,7 milyar lira oldu. Geçen yılın ilk yedi ayında 29,5 milyar lira bütçe fazlası elde edildi.

121,7 milyarlık faiz dışı açık

Temmuz ayında rekor artış kaydeden vergi gelirleri, ocak-temmuz itibarıyla ise yüzde 70,7 artışla 2 trilyon 52,6 milyar lira oldu. Temmuz ayındaki rekor tahsilatla bütçenin fazla vermesini sağlayan vergi gelirlerindeki artış, ilk altı ayda iyice açılmış olan bütçe gelirleri ile harcamaları arasındaki makasın ocak-temmuz dönemi itibarıyla kapanmasına sınırlı bir etki yaptı. Yılın ilk yedi ayındaki bütçe giderlerinin 2 trilyon 506,5 milyarını faiz dışı harcamalar, 313 milyarını ise faiz ödemeleri oluşturdu. Geçen yılın eş dönemine göre faiz dışı harcamalar yüzde 95,6, faiz ödemeleri yüzde 106,8 artış gösterdi. Faiz ödemeleri hariç bütçe dengesinde geçen yıl ilk yarıda 180,9 milyar lira fazla elde edilirken, bu yıl aynı dönemde 121,7 milyar lira açık oluştu.

Cari transfer ve personel gideri büyüdü

İlk yedi ayda faiz dışı harcamaların en büyük bölümünü geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 98,4 artarak 1 trilyon 225,1 milyar liraya ulaşan cari transferler oluşturdu. Aynı dönemde 697,3 milyar liralık personel gideri ve 103,2 milyar liralık SGK prim ödemesi ile 191,4 milyar liralık mal ve hizmet alımı, 229,6 milyar liralık yatırım harcaması gerçekleşti, borç verme kalemi 59,9 milyar lira oldu.

7 aylık açık yıllık hedefin üçte ikisi

2023 Mali Yılı Bütçe Yasasında bütçe harcamaları 4 trilyon 469,6 milyar, bütçe gelir hedefi 3 trilyon 810,1 milyar, bütçe açığı hedefi de 659,4 milyar lira olarak bağlanmıştı. Meclis'ten geçen ek bütçe yasasında 1 trilyon 119,5 milyar liralık ek harcama ve aynı tutarda ek bütçe geliri öngörülmesi ile bütçede harcamalar 5 trilyon 589,1 milyar, gelirler 4 trilyon 929,6 milyar liraya ulaşırken, yıllık bütçe açığı hedefi değişmemiş oldu. Yılın ilk yedi ayında yapılan bütçe harcamaları yılın tümü için

öngörülen tutarın yüzde 50,4'üne, toplanan gelirler yıllık hedefin yüzde 48,4'üne, verilen 434,7 milyar liralık bütçe açığı ise yıllık hedefin yüzde 65,9'una denk geliyor.

KKM'ye bir ayda 34,5 milyar TL

Bu arada bütçede Kur Korumalı Mevduat (KKM) gideri temmuzda 34,5 milyar TL ile aylık bazda en yüksek düzeyi gördü. Böylece, dövize yönelişi engellemek amacıyla başlatılan ve TL mevduata bankaların verdiği faizle kur artışı arasındaki farkın bütçeden karşılanması şeklindeki KKM'nin bütçeye yılın ilk yedi ayındaki toplam yükü 59,5 milyar TL'ye ulaştı. Bütçenin "ekonomik/ mali transferler" faslında yer alan "Mevduat ve Katılma Hesaplarının Kur Artışlarına Karşı Korunmasına İlişkin Giderler" bu yıl ocak ayında 1,5 milyar, şubatta 632 milyon lira olmuş, martta kur artışı mevduat faizi ile başa baş olduğu için kur farkı ödenmemiş, nisanda 1,6 milyar, haziranda 20,6 milyar lira yük binmişti. KKM'nin merkezi yönetim bütçesine getirdiği yük 2022 yılının ilk yedi ayında 60,6 milyar, tamamında ise 92,5 milyar TL olmuştu.

Tarım Kredi ürünleri satış noktası 4 bine çıkacak

Ferit Barış PARLAK

16 Ağustos 2023 Çarşamba

Tarım Kredi Holding Yönetim ve İcra Kurulu Üyesi Yılmaz Bademli, geçtiğimiz yılsonunda başlatılan KoopBakkal Projesi ve Tarım Kredi Kooperatif Market ile ilgili DÜNYA'nın sorularını yanıtladı.

Bademli, "KoopBakkal sayısında 500'ü aştık. Yılsonuna kadar bin KoopBakkal olacak. Tarım Kredi Kooperatif Market sayısı da 3 bine çıkacak. 2023 sonunda Tarım Kredi ürünlerine 4 bin noktada ulaşılabilecek" dedi.

Tarım Kredi Holding Yönetim ve İcra Kurulu Üyesi Yılmaz Bademli KoopBakkal Projesi'ne dâhil edilen il sayısının temmuz ayı itibarıyla 20'den 43'e çıkarıldığına dikkat çekerek, "Bugün toplam 516 noktada KoopBakkal bulunuyor ve esnafımızın ilgisi büyük, çok ciddi talep var. Yılsonuna kadar bin adet KoopBakkal olacak. Tarım Kredi Kooperatif Market sayısı da 2023 sonuna kadar 3 bine ulaşacak. Böylece yılsonuna kadar Tarım Kredi ürünleri toplam 4 bin noktada satılacak" dedi.

Bin 400 ürün Tarım Kredi'nin

Tarım Kredi Kooperatif Market raflarında satılan bin 400 ürünün 600'ünün Tarım Kredi tarafından üretildiğinin altını çizen Bademli, özellikle temel gıda ve deterjan ürünlerinde piyasada en uygun fiyatlı ürün olma iddiasını devam ettirdiklerini dile getirdi.

Mahalle bakkalı yaşayacak

KoopBakkal modelinin franchise modeli olmadığını vurgulayan Bademli, "Mahallede bakkal olarak hayatına devam eden ve artık; ekmek, dondurma, su ve meşrubat gibi ürünlerle satışı sınırlı olan küçük esnafla iş birliği yapıyoruz. Bakkallarımızdan projeye katılmaları durumunda talep edilen bir bedel, mağaza giydirme ya da, 'tüm ürünleri bizden alacaksınız' diye bir yaptırımımız yok" ifadesini kullandı.

Ürün sayısı 250'ye çıkacak

Bademli, “Bakkallar normal hayatına devam ederken, biz içeride 5 rafa yaklaşık 160 adet temel tüketim ürünü yerleştiriyoruz. Bunu da kısa süre içinde 250 adede çıkarmayı hedefliyoruz. Bakkalın raflarını giydirip düzenliyoruz, camlarına KoopBakkal satış noktası yazıyoruz” şeklinde konuştu.

Bakkallara teknoloji desteği

Bakkallara ödeme kaydedici cihaz, yazılım ve barkod okuyucu desteği de verdiklerini dile getiren Bademli, “Böylece ürünler bizim marketlerimizle aynı fiyata satılıyor. Tüketiciler bakkallardan sadece ekmek ve su almıyor; pirinç, yağ, şeker, çay, peynir, süt, nohut, fasulye ve deterjan gibi ürünleri de temin ediyor. Bakkalın oyuna girmesiyle insanımız kaliteli gıdaya uygun fiyatla, market veya alışveriş merkezine gitmeden ulaşıyor” dedi.

Piyanın en uygunu

KoopBakkal'ların enflasyon ile mücadelede de etkin rol üstleneceğini kaydeden Bademli, “Enflasyonla mücadele kapsamında Kooperatif Market'lerimizin yanında bakkallarımızla da vatandaşlarımıza destek oluyoruz ve olacağız. Düzenlediğimiz indirim kampanyalarıyla marketlerimizde satışı devam eden yaklaşık 900 ürün çeşidinde piyanın en uygunu olmayı taahhüt ettik ve bunu başardık.

Ramazan ayı boyunca ve sonrasında 1,5 ay süreyle bu 900 üründe “Sabit Fiyat” kampanyası yaptık ve vatandaşlarımızdan büyük ilgi ve takdir gördük, piyasadaki fiyat dalgalanmalarının önüne geçtik. Enflasyon, stokçuluk ve fiyat spekülasyonlarıyla mücadele kapsamında fiyatları oturma kadar mutfağımızın temel gıdalarından patates ve soğanı piyasaya göre uygun fiyatla sattık” şeklinde konuştu.

Ucuz marketlerle rekabet

KoopBakkal satış noktalarının ucuzcu marketler olarak tabir edilen discount marketlerle rekabet edecek duruma geldiğine de vurgu yapan Bademli, “Bu nedenle 23 ilimizde, 356 noktaya ulaştık. Yine bu nedenle 5 Temmuz itibarıyla; Afyon, Adana, Amasya, Antalya, Bayburt, Burdur, Edirne, Erzincan, Eskişehir, Isparta, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Mersin, Nevşehir, Ordu, Samsun, Sinop, Sivas ve Tekirdağ olmak üzere 20 ilimizde daha başvuruları almaya başladık. Bugün 516 noktada KoopBakkal var. Projemize bakkallarımız çok yoğun bir şekilde ilgi gösteriyor, son 1,5 ay içerisinde 300'den fazla KoopBakkal başvurusu oldu ve sözleşme süreci tamamlanan 171 adet KoopBakkal ay sonuna kadar hizmete açılacak” dedi.

Bakkalın da vatandaşın da yüzü gülüyor

KoopBakkal Projesine dâhil olan bakkallarla yaptıkları toplantılarda, çok güzel dönüşler aldıklarını, esnafın yüzünün güldüğünün altını çizen Bademli, bakkallardaki ürün çeşidinin ve cironun artmasının mutluluk, gurur verici olduğunu belirterek, “Tarım Kredi ürünlerini mahallelerindeki bakkallarda bulabilmek de vatandaşlarımızın yüzünü güldürdü” ifadesini kullandı.

Bölgeye 103 yeni market

Bademli, “Deprem Bölgesinde 6 aylık sürede, 20 adet ilave Kooperatif Market açtık. Bölgede hayatı kolaylaştırmak adına açtığımız marketlerin 4 adedi konteyner market, yılsonuna kadar 50 adedi konteyner olmak üzere toplamda 103 adet yeni market açmayı hedeflemekteyiz” dedi.

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu'nun yol haritası

KRİTİK süreçlerde “Yol haritası” başlıklı yazılar yazmayı severdim.

Çünkü belirsizliğin hâkim olduğu durumlarda net bir yol haritası ortaya koymanın gerekli olduğuna inanırdım. İnsanların okuduğunda sürecin nereye gideceğini görmelerini önemserdim. Bir süredir yol haritası başlıklı yazılara ara vermiştim. Ama Ekrem İmamoğlu'nun açıklamalarını izleyince bunun gerekli olduğuna inandım. Çünkü Ekrem İmamoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkan adayı mı olacak; CHP Genel Başkanlığı'na mı soyunacak, cumhurbaşkanı adaylığından vaz mı geçti sorularına ancak bu başlıkla yanıt verebileceğimi düşündüm.

1- KAFASI NETLEŞMİŞ

Ekrem İmamoğlu beklenen açıklamayı yaptı. Öncelikle konuşması için izlenimlerimi aktarmak istiyorum. İmamoğlu'nu izlerken kafasını netleştirdiğini, yol haritasını belirlediğini düşündüm. Konuşması başarılıydı. İyi hazırlanmıştı. Basın toplantısından bir gün önce ekibiyle kapsamlı bir toplantı yapmıştı. Onun faydasını gördü. Siyasi sorulara yerinde yanıtlar verdi.

2- İSTANBUL ADAYI

Ekrem İmamoğlu, “İstanbul'a mühürlendim” dedi. “Adayım demedim, İstanbul için yola çıkıyorum” diye konuştu. Bazı yorumcular bunu “Net konuşmadı, kesin olarak adayım demedi” şeklinde değerlendirdi. Ama doğru değil. Çünkü İmamoğlu CHP'nin adayı olacaksa CHP PM'de aday gösterilmesi gerekiyor. İmamoğlu, “Yola çıktığımı ifade ediyorum. Bu adayım demek kavramı siyasi olarak doğru değil. Aday olmanın usulü ve süreci vardır” diyerek parti içi prosedüre işaret etti.

3- KILIÇDAROĞLU TV'DEN ÖĞRENDİ

Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'nun açıklamasını herkes gibi TV'den canlı yayında öğrendi. Kılıçdaroğlu ile İmamoğlu arasında en son Ahlatlıbel'deki görüşmeden sonra ipler koptu. İmamoğlu, memleketi Tunceli'den Kılıçdaroğlu'nu cep telefonundan aradı ama Kılıçdaroğlu telefonu açmadı. “Cebinizi aradım ama cevap vermediniz. Evin numarasını da çevirdim” dedi. Kameralar önünde, canlı yayında zoraki bir görüşme yapmışlardı.

Siyasi geleneğe göre Ekrem İmamoğlu'nun bu açıklamayı yapmadan bir gün önce Kılıçdaroğlu'nu arayıp bilgilendirmesi gerekiyordu. Ama ikisi arasında köprüler atıldığı için bu mümkün olmadı.

4- İSTANBUL'U KAZANAN TÜRKİYE'Yİ KAZANIR

2019 yerel seçimlerinde Ekrem İmamoğlu'nun sloganı, "Her şey çok güzel olacak"tı. Seçim sloganı henüz belli değil ama bu kez, "İstanbul'u kazanan Türkiye'yi kazanır" mottosuyla çalışacağı ortaya çıktı. Bu sözün bir de devamı var. "İstanbul'u kaybeden Türkiye'yi kaybeder." Bu da Ekrem İmamoğlu'nun kulağına küpe olsun.

5- DEĞİŞİM TALEBİ SÜRÜYOR

İmamoğlu seçimlerin hemen ardından CHP'de değişim ateşini yakmıştı. İmamoğlu, bu hedefinden vazgeçmediğini ortaya koydu. Kılıçdaroğlu'na değişim talebini 4 kez ilettiğini söyledi. Kılıçdaroğlu'nun değişime öncülük etmesi yani çekilmesi gerektiğini söyledi. "Bu süreci koordine edebilirim. En önde koşabilirim" dedi.

CUMHURBAŞKANI ADAYLIĞI

Ekrem İmamoğlu cumhurbaşkanı adaylığından vazgeçti mi? Hayır. Sadece önceliği değişti. "Ben bir koltuğa değil, bir misyona talip oldum" sözleriyle bunu ortaya koydu.

ÖZGÜR ÖZEL KONUSU

İmamoğlu İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na aday olursa CHP Genel Başkanlığı için Özgür Özel'i destekleyecek diye bir kanaat vardı. Basın toplantısında o da soruldu. İmamoğlu, "CHP'nin tarihini bilen, geçmişi temiz evlatları vardır. Bunlar göreve hazırdır. Bunlardan birisi, ismi geçtiği için söylüyorum Özgür Özel'dir" dedi. Böylece yeni sürecin denklemi ortaya çıktı. Kılıçdaroğlu'na karşı Özgür Özel'i destekleyecek. Hedef CHP Genel Başkanlığı'nda Özgür Özel, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nda Ekrem İmamoğlu.

GEÇMİŞİ TEMİZ CEVABI

İmamoğlu'nun "geçmişi temiz" vurgusu dikkatinizi çekti mi? Kılıçdaroğlu'nun, "Geçmişi temiz birisi çıksa hemen bırakırım" sözüne bir yanıtı. Kılıçdaroğlu, bu sözyle CHP'lileri ağır bir töhmet altında bıraktı.

YOL HARİTASI NE

Şimdi gelem Ekrem İmamoğlu'nun yeni yol haritasına.

İmamoğlu, "Önce İstanbul" dedi. İstanbul'u kaybederse her şeyini kaybedeceğini anladı. Delege seçimlerinde Kılıçdaroğlu'nun üstünlük sağlaması da bu kararı almasında etkili oldu. Ama bu CHP Genel Başkanlığı ve cumhurbaşkanı adaylığından vazgeçtiği anlamına gelmiyor. İstanbul'u kazanan Türkiye'yi kazanır sözünün bir

de Ekrem İmamoğlu'na uyarlanmış bir yanı var. İmamoğlu, İstanbul'u kazanırsa CHP Genel Başkanlığı ve cumhurbaşkanlığı hedefine daha kolay ulaşacağını düşünüyor. İstanbul'u kaybederse hepsini kaybedeceğini biliyor.

HANDİKAPLARI NELER

Ekrem İmamoğlu'nun bu süreçte ciddi handikapları oluştu.

1- İttifaklar: Bunların başında ittifaklar geliyor. Çünkü İstanbul'u İYİ Parti ve HDP ile yapılan ittifak sayesinde kazanmıştı. İmamoğlu, "İstanbul ittifakını en güçlü şekilde kuracağım" dedi. Ama bu tek başına kendi iradesine bağlı değil. İYİ Parti ve Yeşil Sol Parti ittifak kararı alacak mı?

2- İcraatları: Daha doğrusu Ekrem İmamoğlu'nun yapmadığı hizmetler demek daha doğru olur. Tatilleriyle, polemikleriyle, partici mücadelesiyle anılan ama hizmetleri ve eserleriyle anılmayan bir belediye başkanı oldu.

3- Cumhurbaşkanlığı seçimleri AK Parti'ye moral üstünlük sağlarken, CHP'de yenilginin yarattığı moral bozukluğu yaşanıyor. İmamoğlu konuşmasında bunu yenilginin getirdiği travma olarak tanımladı.

4- Ekrem İmamoğlu'nun adaylığı önünde hiçbir engel yok. Kılıçdaroğlu, zorlu bir rakipten kurtulduğu için mutlu. Ekrem İmamoğlu'nu aday gösterme konusunda en ufak bir tereddüt yaşamayacak. Ancak AK Parti'nin adayı belli değil. İmamoğlu'nu zorlayacak noktalardan biri de AK Parti'nin adayı olacak.

MANSUR YAVAŞ NE YAPACAK

Ekrem İmamoğlu, İBB adaylığını açıkladı. Peki Mansur Yavaş ne yapacak? Yöntemleri tamamen farklı. Mansur Yavaş CHP içindeki mücadeleden uzak duruyor. Zaten hizmete odaklı bir profil çizdiği için ön plana çıkmış ve yıpranmamıştı. Ta ki cumhurbaşkanlığı seçim sürecine kadar. Kaybedilen seçimde cumhurbaşkanı yardımcısı adayı olmak Mansur Yavaş'ı da yıprattı. Seçimden sonra derin bir sessizliğe büründü. Sadece Meral Akşener'i ziyarette ve Kılıçdaroğlu'nun belediye başkanları ile toplantısında ortaya çıktı. Ama Mansur Yavaş'ı CHP içindeki tartışmalara çekme çabaları var. Ama o parti içi polemiklere girmemekte kararlı. Peki Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na adaylık için ne düşünüyor? Basın danışmanı Volkan Memduh Gültekin, "Ankara halkına hizmet etmeye devam edeceğiz" tweet'iyle gerekli mesajı verdi.

İTTİFAK İÇİN ÇABA GÖSTERİYOR

Bugün hep yol haritasından gittik. O zaman bir yol haritası da Mansur Yavaş için verelim. Yavaş, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na aday. CHP içindeki tartışmalardan uzak duruyor. Ama Ankara'da İYİ Parti-CHP ittifakının kurulması ve ittifakın adayı olmak için çaba gösteriyor.

Esfender KORKMAZ

Toplu sözleşmede memur piyon olarak kullanılıyor

Memur ve memur emeklisi maaşları, hamaset düzeyinde tartışılıyor. Demokratik ve hukuki altyapı , kurumsal sendikacılık , yaşam standardı ve insan refahı açısından tartışılmıyor. Siyasi iktidarın, göz boyama ve algı yaratma politikaları içinde, memur piyon olarak kullanılıyor.

Bu dediklerimi memur maaşlarının enflasyona göre düzeltilmesinde görüyoruz. Sendikanın istediği , bakanın teklifi ve enflasyon verileri arasında tutarlılık yok. Sonuçta; Toplu sözleşmelerde kaybeden hep memur oluyor.

1.Bakan sendikanın istediğinin üçte birini teklif ederek, memurla dalga geçti.

Memurlar ve diğer kamu görevlileri için, toplu sözleşme toplantısında ;

Memur-Sen'in 2024 için istediği, **2024 aylık ortalama yüzde 60,5 artış demektir.**

Bakanın 2024 teklifi ise **aylık ortalama yüzde 19,13** artıştır.

Merkez bankasının 2024 için TÜFE hedefi **yüzde 33'tür.**

Üç benzemez !

Memur -Sen'in 2025 yılı için istediği aylık ortalama artış yüzde 34,4 ,

Bakanın teklifi yüzde 8,65 dir.

MB'nın 2025 TÜFE hedefi ise yüzde 15'tir.

2025 yılı içinde doğru bir hesap yok.

2. Memura enflasyon farkı geç veriliyor. Bu yolla memurun alacağı enflasyondan dolayı erozyona uğruyor.

Diyelim ki 6 ay sonra memura 20 yüzdelik puan TÜFE farkı ödenecektir. 6 ay sonra alacağı fark nedeniyle ortalama 3 aylık kaybı olacaktır. Bu fark ta 5 puan eder. Yani memura 20 puan fark, 5 puanda geç almaktan dolayı ortaya çıkan enflasyon farkı, toplam 25 yüzde puan artış yapılmalıdır. Enflasyon farkını her ay almış olsaydı, böyle bir kaybı olmayacaktı. Ancak her ay enflasyon farkı, psikolojik olarak enflasyonla mücadeleyi zorlaştırır. Bunun maliyeti memura kesilmesin, geç düzeltme nedeni ile ortaya çıkan enflasyon farkı ödensin.

3. Maaşların TÜFE'ye göre düzeltilmesinde memur kaybediyor.

Çünkü memurun harcama sepeti ile yıllık TÜFE sepeti arasında fark var. Söz gelimi memurun harcama sepeti içinde gıdanın payı yüzde 40 dolayındadır. Oysaki TÜFE'de yüzde 25 dolayındadır. Gıda fiyatları TÜFE'nin üstünde artıyor. Memur kaybediyor. Doğrusu memur maaşları için geçinme endeksi hazırlanmalı, ayrıca artışlarda asgari sosyal yaşam standartları dikkate alınmalıdır.

4. 1980 darbesinden sonra gelen hükümetler işçi ve memur sendikalarını böldü ve sendikasızlaşma yarattılar.

Memur sendika listesi 4 sayfa tutuyor. İnsan saymakta zorlanıyor. 242 memur sendikası var. Bu sendikalarından birinin yalnızca tek bir üyesi var. İki sendikanın da 4'er üyesi var. Maddi avantaj sağladığı halde memurun yarısı sendikalı değil.

9 adet konfederasyon var. Hepsinin ideolojik çizgisi farklı. Parçalanmış durumda ve memurun hakkını savunmak modunda değiller.

Görüşmelere katılan en fazla üyeye sahip Memur- senin eski başkanları ya AKP'den milletvekili oldu veya aday oldular. Sendikayı siyasete atlama taşı olarak kullananlar, memur haklarında direnebilir mi?

Maalesef CHP dahil, diğer tüm partiler Türkiye'nin sendikasızlaştırılmasına seyirci kaldılar.

5. Uyuşmazlık halinde taraflar kamu görevlileri hakem kuruluna gider.

Gel gör ki, 11 üyeli Kamu görevlileri hakem kurulunda yalnızca 4 sendika üyesi var. Diğerleri hükümet tarafından seçilenler ve bazı bakanlıklarca görevlendirilen üyelerdir. Bu günkü düzende çok açıktır ki kurul üstünde hükümet daha etkilidir.

Bu kurullar, başkanlık sisteminden önce kısmen çalışırdı. Şimdi ise bu tür kurullar zevahiri kurtarmak içindir.

6. Memurun grev hakkı yoktur.

Grev yapamaz ve grevi destekleyemez. Gerekçe kamu hizmetlerinin aksamasını önlemektir. Eğer hükümetler kamu hizmetlerinin aksamasını istemiyorlarsa, memurun demokratik hakkını elinden alarak değil, onlara haklarını vererek, grevin önüne geçebilirler.

Dolaylı yollardan, yasaklarla memurun hakkını kısmak, kamu hizmetlerinde verimliliği düşürür.

7. Bakan bütçeden depreme pay ayırdığını söyleyerek, memurun üstünde manevi baskı uyguluyor.

Gerçekte ise Memurun maaşından kırpma yerine önce;

Diyanet Bütçesinden;

Saray harcamalarından,

Lüks araba sevdasından,

Yolcusuz hava alanı yapmaktan, hastasız hastane yapmaktan,

Popülizmden,

Köprü ve paralı yollar için dolar cinsinden taahhüt vermekten ;

vazgeçip Tasarruf etseniz , deprem harcamalarından daha fazla tasarruf etmiş olursunuz .

8. Son söz:Bütün bu toplantılar, açıklamalar hepsi mizansendir. Tiyatroya hazırlıktır. Kararı Cumhurbaşkanı verecek. Yapılanlar bu açıklamaya hazırlık altyapısını oluşturmak ve milleti oyalamak içindir. Bu tabloda memur piyon olarak kullanılıyor.